

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 28 februari 1916 kl. 3,30 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av utförselbevis å spannmål. (1:a avd.)

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Hammarström, Lyckholm, Antonsson, Bäckström, K. A. Nilson, Jespersion, Röing, Christierson, Sandler, Jeansson i Kalmar, Rune, Jonsson i Hökhult, Elof Ljunggren, Knaust, Forssman, Månsson och Johansson i Uppmälby.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 77, har herr *Johansson* i Brånalt hemställt, »att riksdagen ville besluta att ingå till Kungl. Maj:t med en skrivelse, vari begäres, att snar utredning måtte vidtagas angående införandet av utförselbevis å spannmål och därefter för riksdagen framläggas det förslag, vartill utredningen kan giva anledning».

I den till stöd för föreliggande förslag anförda motiveringen, beträffande vars innehåll i övrigt utskottet får hänvisa till motionen, har motionären erinrat om det vid denna riksdag genom motionen nr 103 i andra kammaren väckta förslaget om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för jordbrukets främjande, bland annat genom inrättande av spannmålslagerhus, samt uttalat, att sistnämnda åtgärd borde, för att lantbrukarna skulle kunna få tillbörlig nytta därav, förbindas med införandet av utförselbevis för spannmål. Då motionären emellertid icke ställt sitt förslag i beroende av riksdagens bifall till sistnämnda motion och då något ovillkorligt samband mellan dessa bägge frågor knappast torde äga rum, har utskottet ansett sig oförhindrat att redan nu avgiva betänkande i anledning av den föreliggande motionen.

Utskottet.

Med utförselbevis för spannmål — eller införselbevis såsom de ock kallats — avses, som bekant, att skapa befogenhet att på grund av utförsel av inhemsk spannmål tullfritt införa utländsk spannmål eller eventuellt andra varor, till tullvärde motsvarande vad som utförts. Befogenheten fästes vid särskilda bevis, som vid exporten utfärdas på begäran av exportören.

Efter mönster från Tyskland, där »Einfuhrscheine» infördes år 1894, föreslog 1906 års tulltaxekommitté i sitt den 3 maj 1909 avgivna betänkande införande i tulltaxeförordningen av bestämmelser om bevis av ifrågavarande art, av kommittén benämnda införselbevis.

Detta förslag mötte motstånd särskilt från Göteborgs och Skånes handelskamrar, vilka i avgivna utlåtanden avstyrkte bestämmelsen. Däremot understöddes kommittéförslaget i denna del av kommerskollegium och generaltullstyrelsen.

Då förslag till ny tulltaxeförordning år 1910 förelades riksdagen, funnos berörda bestämmelser icke intagna i förslaget. Till motivering härav anförde dåvarande chefen för finansdepartementet (prop. nr 69, sid. 204, 205) bland annat, att han icke funne den åvägabragta utredningen hava klart ådagalagt, vilken verkan den föreslagna anordningen skulle hava i statsfinansiellt avseende och ej heller vilket inflytande densamma kunde öva på de priser, den konsumerande allmänheten finge betala för spannmål och mjöl. Det syntes departementschefen ej vara uteslutet, att en stegring av nämnda priser kunde bliva följd. På dessa och i övrigt anförda grunder ansåg departementschefen, att införlivandet med vår tullagstiftning av ifrågavarande institut borde föregås av en mera fullständig utredning av anordningens verkningar i olika riktningar.

En sådan utredning har sedermera enligt uppdrag verkstälts av professorn vid handelshögskolan i Stockholm, Eli F. Heckscher*), som på grundval av utredningen kommit till slutsatserna, att utförselbevis icke borde komma till användning för spannmål i allmänhet samt att det icke för närvarande kunde anses lämpligt att medgiva utförselbevis vid export av svensk utsädespannmål eller svenskt frö.

Sedermera hemställde hushållningssällskapens ombud i en den 14 november 1913 till Kungl. Maj:t ingiven skrift, att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen förslag om inrättande av en spannmålslagerhusfond

*) »Om utförselbevis för svensk spannmål», intagen i Ekonomisk tidskrift häft. 11 år 1911.

ävensom om införande av utförselbevis på spannmål i huvudsaklig överensstämmelse med tulltaxekommitténs ovanberörda förslag.

Något förslag i ämnet har icke av Kungl. Maj:t förelagts riksdagen.

Vid 1915 års riksdag hemställdes uti likalydande motioner inom båda kamrarna, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning av frågan om spannmålslagerhus, varvid även, enligt vad i motiveringen framhölls, frågan om utförselbevis borde upptagas till prövning, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Jordbruksutskottet tillstyrkte i avgivet utlåtande, nr 23, motionerna, därvid utskottet i sin motivering framhöll, att vid utredningen om spannmålslagerhus lämpligen borde tagas under övertvägande, huruvida med en lösning av denna fråga borde förknippas spörsmålet om utförselbevis.

I bägge kamrarna uttalades vid ärendets behandling starka betänkligheter mot införandet av utförselbevis i den svenska tullagstiftningen. I första kammaren bifölls utskottets hemställan med 77 röster mot 42, vilka avgåvos för ett under överläggningen gjort yrkande om bifall till utskottets förslag med uteslutande av den del av motiveringen, som ovan nyss återgivits. Andra kammaren beslöt med 106 röster mot 65 avslå såväl utskottets hemställan som de i ämnet väckta motionerna, därvid de 65 rösterna avgåvos för ett av herr Jeansson i Kalmar under överläggningen framställt yrkande om bifall till utskottets förslag beträffande utredningen av frågan om inrättande av spannmålslagerhus med samma ändring av utskottets motivering som minoriteten i första kammaren enat sig om.

På sätt ovan återgivits ur motionen, avser densamma skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i ämnet. Den redogörelse som nu lämnats visar, att en ganska omfattande utredning blivit verkställd utan att dock föranleda någon framställning från Kungl. Maj:ts sida. Den visar därjämte, att riksdagens kamrar år 1915 haft tillfälle att, i anledning av motioner som närmast berörde ett annat ämne, yttra sig i frågan samt att därvid en ifrågasatt utredning om utförselbevis i första kammaren mötte motstånd av en stark minoritet och i andra kammaren förkastades.

Vid nu angivna förhållanden och då motionären icke förebragt eller påvisat något, som fört frågan i nytt läge, får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II: 77, av herr Johansson i Brånalt, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av utförelsebevis å spannmål, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1916.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation

av herrar *Hammarström*, *Lyckholm*, *Jespersion* och *Forssman*, mot vissa delar av utskottets motivering.